

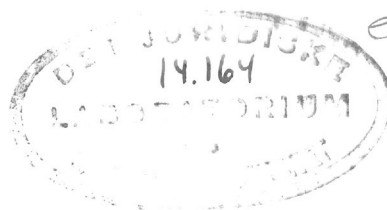
VIDENSKABSMÆNDENES ØKONOMISKE VILKÅR

BETÆNKNING II

AFGIVET AF
DET AF UNDERVISNINGSMINISTERIET NEDSATTE UDVALG
VEDRØRENDE DE STUDERENDES OG
VIDENSKABSMÆNDENES ØKONOMISKE VILKÅR

2.del

Andre spørgsmål

BETÆNKNING NR. 290

1961

INDHOLD

2. del. Andre spørgsmål

Indledning	5
I. Studierejser	6
II. Videnskabelige tidsskrifter	8
III. Oversættelse til hovedsprogene af danske videnskabelige arbejder	11
IV. Videnskabsmændenes skatteforhold	12
A. Fradrag ved indkomstopgørelsen	12
B. Særlig indkomstskat	14
C. Indkomstansættelse af tilflyttere fra udlandet	16
V. Skattemæssigt fradrag for tilskud til dansk videnskabelig forskning	18

Indledning.

Det af undervisningsministeriet i 1958 nedsatte udvalg til behandling af de studerendes og videnskabsmændenes økonomiske vilkår har i december 1960 afgivet sin i januar 1961 offentliggjorte betænkning I omhandlende de studerendes økonomiske vilkår, herunder deres beskatningsproblemer.

Ved lov nr. 159 af 31. maj 1961 om ændring af lov om „Ungdommens Uddannelsesfond“'s forvaltning og virksomhed er der gennemført en betydelig forøgelse af Ungdommens Uddannelsesfond i væsentlig overensstemmelse med udvalgets forslag i nævnte betænkning.

I maj 1961 har udvalget afgivet sin betænkning II Videnskabsmændenes økonomiske vilkår 1. del Videnskabens rekrutteringsproblemer.

I nærværende 2. del af betænkning II behandles andre spørgsmål vedrørende videnskabsmændenes økonomiske vilkår, herunder deres beskatningsproblemer.

I henhold til udvalgets kommissorium, om hvis nærmere indhold henvises til indledningen til betænkningens 1. del, har man ment at måtte afholde sig fra at behandle spørgsmål om foranstaltninger til videnskabens fremme, som kun indirekte kan have en vis betydning for videnskabsmændenes økonomiske kår, medmindre disse foranstaltninger kan betragtes som konsekvenser af de af udvalget i øvrigt stillede forslag eller i hvert fald får stærkt øget aktualitet ved gennemførelsen af disse.

Man har således ikke behandlet de af videnskabskommissionen fremdragne spørgsmål om rådighedssummer for universiteterne og de højere læreanstalter til driften af laboratorier og institutter samt for København og Aarhus universiteter til aflønning af kvalificeret medhjælp for professorer, der

ikke som institutbestyrere eller på anden måde har sådan medhjælp til disposition.

Man har af anførte årsag heller ikke behandlet spørgsmålet om tilstrækkeligheden af de bevillinger, som stilles til rådighed gennem Statens almindelige Videnskabsfond til fremhjælpning af dansk videnskabelig forskning gennem tilvejebringelse af hjælpemidler m. v., som er nødvendige for gennemførelsen af særlige forskningsopgaver.

Man har også ment, at spørgsmålet om de nævnte bevillingers tilvejebringelse eller tilstrækkelighed naturligst rejses overfor de bevilgende myndigheder af henholdsvis ledelserne for universiteterne og de højere læreanstalter og bestyrelsen for Statens almindelige Videnskabsfond.

Man har derimod i forbindelse med behandlingen af videnskabsmændenes skatteforhold ment sig beføjet til — i kapitel V — at udtale sig om spørgsmålet om skattemæssigt fradrag for tilskud til dansk videnskabelig forskning fra virksomheder eller enkeltpersoner i lighed med, at man i betænkning I 2. del, kapitel VI H. har udtalt sig om spørgsmålet om fradrag i den skattepligtige indkomst for tilskud til studentersociale formål.

Professor ved Den polytekniske Læreanstalt, Danmarks tekniske Højskole, dr. techn. A. H. M. Andreasen har som særlig tilkaldt sagkyndig deltaget i de møder, på hvilke videnskabsmændenes økonomiske vilkår bortset fra beskatningsforholdene har været behandlet.

Efter afgivelsen af betænkning II 1. del har udvalget afholdt yderligere 3 møder, og udvalget har således foruden underudvalgsmøder afholdt i alt 54 møder.

Med afgivelsen af nærværende 2. del af betænkning II mener man at have fuldført de udvalget pålagte arbejdsopgaver, og udvalget afslutter således hermed sit arbejde.

København i juni 1961.

Niels Alkil	O. Bredahl	Carl J.	Clasen	Jacob la Cour	N. K. Hermansen	Carl Iversen
E. A. Koch (formand)	Torben Lund	Thøger Nielsen	Ole B. Thomsen	Erik Tjalve		
	Poul Winding	O. Skau	Wogensen	Vagn Aagesen		

I. Studierejser.

Videnskabskommissionen foreslog i sin 1. betænkning af 1948, at der under de højere læreanstalters budgetter på finansloven blev stillet nedennævnte bevillinger til rådighed til studierejser for unge videnskabsmænd og lærere ved de pågældende læreanstalter.

De på finansloven for finansåret 1961-62 til dette formål optagne bevillinger er tillige anført i oversigten.

	Videnskabskommissionens forslag 1948.		Finansloven 1961-62.	
	Unge videnskabsmænd	Lærere	Unge videnskabsmænd	Lærere
Københavns universitet.....	70 000 kr.*)	35 000 kr.*)	48 540 kr.*)	24 340 kr.*)
Aarhus universitet.....	20 000 - *)	10 000 - *)	13 875 - *)	10 000 - *)
Danmarks tekniske Højskole.....	25 000 - *)	13 000 - *)	17 350 - *)	9 115 - *)
Danmarks tekniske Højskole til licentiatstuderende			15 000 -	
Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole.....	18 000 - *)	10 000 - *)	38 300 -	21 100 -
Særligt til rejser i Danmark for lærere ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole.....		9 000 - *)		23 500 -
Københavns Tandlægehøjskole.....	7 000 - *)	3 000 - *)	4 970 - *)	2 700 - *)
Århus Tandlægehøjskole.....			6 000 -	3 000 -
Danmarks farmaceutiske Højskole.....	6 000 - *)	2 500 - *)	6 390 - *)	1 590 - *)

*) Hertil kommer sædvanligt honorartillæg, for tiden 120 pct.

Under Musikkonservatoriets budget er optaget en bevilling på 5 000 kr. til konservatoriets lærere og på 10 000 kr. til stipendier til unge musikere til videreuddannelse i udlandet, medens tilsvarende bevillinger ikke er optaget under Kunstakademiets budget.

Udover de ovennævnte under de enkelte læreanstalters budgetter til rådighed stillede bevillinger er på finansloven for finansåret 1961-62 optaget en bevilling på 75 000 kr. til dækning af udgifter ved deltagelse i oversøiske symposier og kongresser for lærere og det øvrige faglige personale ved samtlige højere læreanstalter samt for unge, der sigter på uddannelse til en sådan ansættelse. Fællesbevillingen administreres af rektorerne for de pågældende læreanstalter.

Tilskud til studierejser ydes endvidere af Statens almindelige Videnskabsfond, for så vidt rejserne foretages med henblik på en

bestemt videnskabelig opgave. Af Rask-Ørsted Fondet ydes ligeledes støtte — i de senere år 160 000 kr. — 200 000 kr. årlig — til studieophold, deltagelse i kongresser, møder m. v. Endelig er der begrænsede private legat- og fondsmidler til rådighed til rejsestipendier.

Udvalget ønsker meget stærkt at understrege vigtigheden af, at der er tilstrækkelige midler til rådighed til rejseunderstøttelser.

Behovet for kontakt med forskere i andre lande er stadigt voksende, efterhånden som videnskaben i højere og højere grad drives på international basis. Den fornødne forbindelse med udlandet vil ikke kunne opretholdes alene gennem fagtidsskrifter og andre videnskabelige publikationer, men forudsætter en personlig kontakt med fagfæller, der dels vil kunne opnås på møder, kongresser og lignende, dels gennem studie-

rejser, som — især for de unge videnskabsmænd — er af meget stor uddannelsesmæssig betydning og derfor tillige tilgodeser rekrutteringshensyn.

Et forhold, som ligeledes understreger betydningen af, at der er tilstrækkelige støttebeløb til disposition, er ligningsmyndighedernes utilbøjelighed i mange tilfælde til at anerkende, at beløb, der er afholdt af de pågældendes egne midler til studierejser m. v., fradrages i den skattepligtige indkomst, jfr. herom nedenfor under afsnit IV A 3.

De nuværende bevillinger til rejseunderstøttelser er helt utilstrækkelige til imødekommelse af det stadigt stigende behov.

Til universiteterne og de største af de højere læreanstalter er efter de for udvalget foreliggende oplysninger i de senere år indkommet velbegrundede ansøgninger til langt større beløb end de forhåndenværende bevillinger. Summen af de ansøgte beløb er imidlertid ikke udtryk for det virkelige behov, idet et ikke ubetydeligt antal videnskabsmænd må antages at undlade at indgive ansøgning på grund af kendskab til bevillingernes utilstrækkelighed. Dette forhold gør sig i særlig grad gældende ved de mindre læreanstalter, hvor der som følge heraf som regel kun fremkommer ansøgninger i et omfang, som svarer til de forhåndenværende bevillinger.

Mangelen på fornødne midler er især følelig for de læreanstalter, hvor bevillingens grundbeløb endnu ikke har nået den af

videnskabskommissionen i 1948 foreslåede størrelse, uanset at antallet af lærere og unge videnskabsmænd siden da er forøget betydeligt.

Behovet for forøgede tilskudsmidler til studierejser må påregnes at ville stige stærkt i de nærmest kommende år dels på grund af de stedfindende forøgelse af læreanstaltene personale, dels som følge af den forventede stigning i antallet af stipendiater, hvorom udvalget har stillet forslag i sin betænkning II 1. del.

Udvalget anser det imidlertid ikke for hensigtsmæssigt at stille et konkret forslag om en forhøjelse af bevillingerne, da de enkelte læreanstalter vil have størst mulighed for at bedømme behovet for rejseunderstøttelser, efterhånden som disses lærerstabe og stipendiatorordninger udbygges. Udvalget skal derfor alene indtrængende henstille, at læreanstaltene ansøgninger om forhøjelse af bevillingerne til rejseunderstøttelser modtages og behandles med størst mulig velvilje.

Udvalget skal endvidere henstille, at der efter forhandling med læreanstalterne og Kask-Ørsted Fondets bestyrelse søges foretaget en afgrænsning af de formål, hvortil tilskud ydes henholdsvis af læreanstaltene bevillinger og af andre midler, først og fremmest Kask-Ørsted Fondet, idet den nuværende praksis, hvorefter tilskud til samme studierejse i mange tilfælde ydes af flere forskellige bevillinger, må betegnes som tidsspildende og uhensigtsmæssig.

II. Videnskabelige tidsskrifter.

Videnskabskommissionen foreslog i sin i 1948 afgivne 1. betænkning, at den til undervisningsministeriets rådighed stående bevilling til understøttelse af tidsskrifter og selskaber blev forhøjet fra 50 000 kr. til 100 000 kr. med særligt henblik på en forøgelse af tilskuddene til videnskabelige tidsskrifter og selskaber. I overensstemmelse med dette forslag blev bevillingen på finansloven for finansåret 1949-50 forhøjet **til** 100 000 kr., og man havde regnet med, at en bevilling af denne størrelse ville være tilstrækkelig til i en længere årrække at imødekomme i alt fald den væsentligste del af de ønsker, som måtte blive fremsat af tidsskrifter og selskaber af en sådan kvalitet og med sådanne formål, at de kunne anses for berettigede til økonomisk støtte fra det offentlige.

Denne forudsætning holdt imidlertid ikke stik dels på grund af stærkt forøgede trykningsomkostninger, dels som følge af tilkomsten af et betydeligt antal nye tidsskrifter, som måtte anses for støtteberettigede.

Videnskabskommissionen tog derfor på ny spørgsmålet op til behandling, og kommissionens flertal anbefalede i den i 1955 afgivne 3. betænkning, at den til rådighed for undervisningsministeriet værende bevilling **blev** forhøjet til 200 000 kr. årlig. Samtidig henstillede kommissionen, at undervisningsministeriet ved fordelingen af denne bevilling søgte bistand hos et sagkyndigt organ, hvorved ministeriet også ville kunne få indseende med, at der ikke fortsat blev ydet tilskud til tidsskrifter, hvis kvalitet ikke længere kunne begrunde en sådan støtte. Kommissionens flertal henstillede endvidere, at der under landbrugsministeriets budget, hvorunder der hidtil kun **var** ydet få og ret små tilskud, blev tilvejebragt en fast bevilling på ikke under 15 000 kr. årlig til understøttelse af jordbrugs- og veterinærvidenskabelige tidsskrifter.

Den til rådighed for undervisningsministeriet værende bevilling er siden afgivelsen af videnskabskommissionens 3. betænkning blevet forhøjet to gange, på finansloven for finansåret 1957-58 med 40 000 kr. og på finansloven for finansåret 1961-62 med yderligere 40 000 kr. til i alt 180 000 kr. under hensyn til de stigende trykkeripriser og en forøgelse af antallet af videnskabelige tidsskrifter, der opfylder betingelserne for støtte. Det kan her oplyses, at det samlede antal tidsskrifter og selskaber, der modtager støtte af den omhandlede bevilling, siden den for finansåret 1953-54 stedfundne fordeling er steget fra 74 til 104, heraf antallet af videnskabelige tidsskrifter og selskaber fra 34 **til** 48.

Det af videnskabskommissionen under landbrugsministeriets budget foreslåede tilskudsbeløb på 15 000 kr. årlig er ikke bevilget.

Udover de ovennævnte tilskud har de videnskabelige tidsskrifter opnået ekstraordinære tilskud af tipsmidlerne, og af Rask-Ørsted Fondet er ydet støtte — i de senere år ca. 80 000 kr. årlig — til udgivelse af danske, skandinaviske og internationale videnskabelige periodiske publikationer på hovedsprogene.

Udvalget er ganske enigt med videnskabskommissionen i den meget store betydning, der må tillægges eksistensen af tidsskrifter inden for næsten alle videnskabelige områder.

Gennem tidsskrifterne får en videre kreds kendskab til forskningsresultater, der dels kan bidrage til eller danne grundlag for løsningen af andre forskningsopgaver, dels tjene til oplysning for vedkommende fags praktikere og andre interesserede. Gennem de tidsskrifter, som trykkes på hovedsprogene, holdes fagfæller verden over underrettet om opnåede forskningsresultater inden for deres fagområde. Dette gælder ikke blot de internationale, men også

de nationale tidsskrifter. Gennem et net af bytteforbindelser spredes også disse til fagfæller over hele verden, og som bytteobjekter modtager danske biblioteker og videnskabsmænd tilsvarende tidsskrifter fra andre lande.

Det skal endvidere fremhæves, at tidsskriftsbehandlinger er et yderst velegnet grundlag for bedømmelsen af især de yngre forskeres videnskabelige evner.

Det er derfor af stor vigtighed, at videnskabelig forfattervirksomhed ikke hæmmes af mangel på egnede tidsskrifter eller af bestående tidsskrifters af økonomiske grunde betingede tilbageholdenhed med hensyn til at give tidsskriftet et sådant omfang, at indkomne egnede bidrag kan publiceres i løbet af et rimeligt tidsrum.

Mulighederne for offentliggørelse af videnskabelige afhandlinger og artikler er stærkt varierende. Inden for det ekniske og tildels de naturvidenskabelige forskningsområder er der ikke større vanskeligheder forbundet med optagelse af bidrag i egnede og velredigerede internationale tidsskrifter, der udsendes til den personkreds, som på forhånd må anses for mest interesseret i de pågældende emner. Sådanne tidsskrifter støttes ofte af industrien, for hvilken udnyttelsen af de videnskabelige resultater i praksis er af stor betydning.

Inden for andre videnskabelige områder er der langt færre muligheder for placering af tidsskriftsartikler i internationale publikationer, og forskere inden for disse videnskabsgrene er derfor afhængige af, om der her i landet — eller eventuelt i de andre nordiske lande — findes tidsskrifter, som er i stand til at bringe de pågældendes forskningsresultater ud til en videre kreds i det omfang, dette må anses for påkrævet og rimeligt. Som forholdene er nu, er det navnlig for yngre forskere inden for de humanistiske fag vanskeligt at få deres arbejder trykt; det er betænkeligt, at de unge videnskabsmænds forskningsresultater ikke kan blive kendt af en større kreds, og at både de selv og også ældre fagfæller således bliver afskåret fra at vurdere mulighederne for deres fortsatte videnskabelige virksomhed. Fra forskerside er disse vanskeligheder fremhævet gentagne gange; de skyldes dels de meget dårlige økonomiske vilkår, de fleste tidsskrifter arbejder under,

dels at der - af økonomiske grunde — mangler egnede publikationsserier.

En omstændighed, der er medvirkende til at forringe de videnskabelige tidsskrifters økonomi, er den i de senere år opståede praksis, hvorefter de enkelte afhandlinger og artikler bl. a. på bibliotekernes foranstaltning fotokopieres og udsendes særskilt til personer, som anmoder om det, eller som må formodes at have interesse i det omhandlede emne. Denne fremgangsmåde — der må betegnes som særdeles hensigtsmæssig og i lov nr. 158 af 31. maj 1961 om ophavsretten til litterære og kunstneriske værker er blevet anerkendt i forfatterretlig henseende — kan ikke undgå at bevirke en nedgang i abonnenternes antal og derved en formindskelse af tidsskrifternes indtægter. Efter udvalgets opfattelse må det anses for påkrævet, at der ydes tidsskrifterne kompensation for denne indtægtsnedgang. I modsat fald må man befrygte, at den i sig selv meget praktiske og ønskelige fotokopieringsvirksomhed borttager det økonomiske grundlag for tidsskrifternes udgivelse og dermed grundlaget for selve fotokopieringen.

Udvalget må anse det for at være af største vigtighed, at alle videnskabelige tidsskrifter, hvis kvalitet kan berettigg hertil, sikres sådanne økonomiske vilkår, at de er i stand til at opfylde deres formål. Udvalget skal særlig pege på betydningen af, at der er økonomisk baggrund for at yde rimelige redaktørhonorarer, således at der bliver større mulighed for at få personer med særlige kvalifikationer på dette område til at påtage sig hvervet som redaktør.

Udvalget er af den opfattelse, at der allerede under de bestående forhold er behov for en væsentligt udvidet støtte til de videnskabelige tidsskrifter.

En forudsætning for tilvejebringelsen af et fast grundlag for bedømmelsen af, i hvilket omfang tidsskrifternes økonomi bør sikres gennem øget tilskud fra det offentlige — herunder om en støtte i overensstemmelse med videnskabskommissionens forslag vil være tilstrækkelig i så henseende — er imidlertid, at der foretages en tilbundsående undersøgelse af samtlige videnskabelige tidsskrifters økonomiske struktur, videnskabelige kvalitet m. v., og en sådan under-

søgelse, der vil berøre forhold, som kun har ringe eller ingen direkte tilknytning til videnskabsmændenes økonomiske vilkår, har man ikke anset det for nærværende udvalgs opgave at foretage.

Udvalget ønsker imidlertid stærkt at fremhæve, at en gennemførelse af de i nærværende betænkning 1. del omhandlede forslag vedrørende videnskabens rekrutteringsproblemer må påregnes at ville medføre en væsentligt forøget produktion af videnskabelige afhandlinger og dermed et stærkt øget behov for udvidelse af de bestående videnskabelige tidsskrifter og for nye tidsskrifter.

Udvalget skal derfor meget henstille, at der som af videnskabskommissionen foreslået nedsættes et stående rådgivende organ vedrørende tilskud til videnskabelige tidsskrifter, og at dette organ anmodes om at foretage den foran nævnte undersøgelse af de bestående forhold og om at føre undersøgelsen videre under den forventede stærke udvikling og fremkomme med indstilling om de fornødne bevillinger til tilvejebringelse af tilfredsstillende vilkår på dette for videnskaben og de enkelte videnskabsmænd så betydningsfulde område både nu og fremover.

III. Oversættelse til hovedsprogene af danske videnskabelige arbejder.

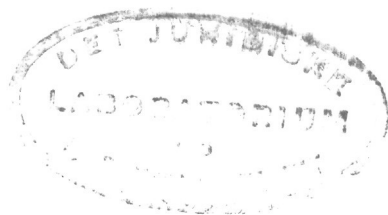
I henhold til kongeligt konfirmeret fundats af 9. februar 1955 for Rask-Ørsted Fondet har dette fond bl. a. til opgave at yde støtte til oversættelse af danske videnskabelige arbejder til et af hovedsprogene.

Ved lov nr. 113 af 3. maj 1961 er fondets årlige rådighedssum i overensstemmelse med bestyrelsens indstilling forhøjet fra 500 000 kr. til 750 000 kr.

Udvalget ønsker at fremhæve, at det er af stor betydning for dansk videnskab og den enkelte videnskabsmand, at der er tilstrækkelige midler til rådighed til dækning af udgifterne i forbindelse med en forsvarlig oversættelse af videnskabelige afhandlinger eller resuméer af disse. Med de hidtil til rådighed værende midler har det ikke været muligt i fornødent omfang at imødekomme berettigede ansøgninger om tilskud til dette formål, og dette har bevirket, at danske forskere i ikke ringe udstrækning har været henvist til at bekoste oversættelserne af egne midler, hvilket i adskillige tilfælde har oversteget deres økonomiske evne, således at oversættelse enten ikke har fundet sted eller har været forbundet med urimeligt store økonomiske ofre for de pågældende videnskabsmænd.

Som nævnt er det i overensstemmelse med en indstilling fra bestyrelsen for Rask-Ørsted Fondet, at der ved lov af 3. maj 1961 er sket en forhøjelse af fondets årlige rådighedssum til 750 000 kr., og udvalget anser sig ikke for kompetent til at underkende bestyrelsens skøn om, at en sådan forhøjelse under de nu bestående forhold vil være tilstrækkelig til at tilgodese de forskellige formål, som fondet tjener, herunder det heromhandlede formål.

Man finder dog her som foran i kapitel II anledning til stærkt at fremhæve, at en gennemførelse af de i nærværende betænkning 1. del indeholdte forslag vedrørende videnskabens rekrutteringsproblemer også på det her omhandlede område må påregnes at ville afføde et væsentligt øget behov for støtte, og man skal derfor henstille, at lovgivningsmagten, såfremt den nu gennemførte forhøjelse af fondets rådighedssum under den forventede udvikling ikke viser sig tilstrækkelig, stiller sig lydhør overfor ønsker fra Rask-Ørsted Fondets bestyrelse om yderligere forhøjelse af rådighedssummen.

IV. Videnskabsmændenes skatteforhold.

A. Fradrag ved indkomstopgørelsen.

Med hensyn til de fradrag ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst for udgifter til vedligeholdelse af uddannelse, der har særlig interesse for videnskabsmændene, bemærkes, at lovhjemmelen til at indrømme fradrag af denne karakter indeholdes i statsskatteloven (lov nr. 149 af 10. april 1922 med senere ændringer) § 6, stk. 1 a. Efter denne bestemmelse indrømmes der ved beregningen af den skattepligtige indkomst fradrag for driftsomkostninger, d.v.s. de udgifter, som i årets løb er anvendt til at erhverve, sikre og vedligeholde indkomsten.

De skattemæssige fradrag for driftsomkostninger, som udvalget har behandlet, vedrører udgifter til:

1. Faglitteratur,
2. Arbejdsværelse,
3. Kongres- og studierejser, deltagelse i kursus og faglige møder, samt repræsentation,
4. Udarbejdelse og mangfoldiggørelse af prisopgaver og andre videnskabelige værker.

1. Udgifter til faglitteratur.

Ifølge ligningspraksis til og med skatteåret 1959-60 (indkomståret 1958) gjaldt følgende regler:

Såvel for erhvervsdrivende som for lønmodtagere kunne udgifter til faglitteratur, der var nødvendige henholdsvis til erhvervets udøvelse eller stillingens varetagelse, fradrages i følgende omfang:

a. Udgift til faglige tidsskrifter blev tilladt fradraget fuldt ud.

b. Udgift til håndbøger og videnskabelige værker blev alene tilladt fradraget med halvdelen.

Det fra forskellig side fremsatte ønske om fuldt skattemæssigt fradrag for udgifter af den heromhandlede art blev imødekom-

met ved ligningen for skatteåret 1960-61 (indkomståret 1959). Herefter er adgangen til at foretage fradrag både for erhvervsdrivende og lønmodtagere blevet udvidet, således at udgifter til faglige tidsskrifter og håndbøger samt videnskabelige værker, der er nødvendige til erhvervets udøvelse eller til stillingens varetagelse, *fuldt ud* kan fradrages i indkomstopgørelsen for det år, hvori udgiften er afholdt (jfr. meddelelser fra statens ligningsdirektorat og ligningsrådet januar 1960 side 74 og 79 og januar 1961 side 72 og 77).

2. Udgifter til arbejdsværelse m. v.

Efter den praksis, der har udviklet sig ved skatteligningen i de senere år, er der i et ikke ubetydeligt antal tilfælde indrømmet skatteydere, der har været beskæftiget ved videnskabeligt arbejde, ret til ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst at fradrage et — i hvert enkelt tilfælde skønsmæssigt fastsat — beløb, sædvanligvis ikke over 500 kr., som udgift til arbejdsværelse i hjemmet, herunder til lys, varme og rengøring. Sådanne fradrag er navnlig indrømmet videnskabsmænd, ansat ved universiteterne og de højere læreanstalter, museer, arkiver og biblioteker.

Ved afgørelserne er der i de enkelte tilfælde bl. a. lagt vægt på, om de pågældende uden for den egentlige tjenestetid har udført en del af deres videnskabelige arbejde i hjemmet under hensyn til, at arbejdet har været af en sådan art, at det bedst udføres i hjemmet.

Endvidere er der i nogle tilfælde, hvor fradrag er indrømmet, antagelig lagt vægt på, at det pågældende arbejdsværelse som følge af dets benyttelse i det heromhandlede øjemed har skiftet karakter, således at værelsets eller lokalets benyttelse til sædvanlig beboelse er umuliggjort eller i væsentlig grad indskrænket.

Uden for de ovennævnte tilfælde indrømmes der ifølge praksis i almindelighed ikke fradrag for udgift til arbejdsværelse. Således vil eksempelvis hverken tjenestemænd i administrative stillinger, gymnasielærere eller advokater, der udfører en del af deres normale daglige arbejde i hjemmet, kunne opnå sådant fradrag. Herved er der naturligvis bortset fra tilfælde, hvor selvstændige erhvervsdrivende i de såkaldte liberale erhverv, såsom læger, advokater, revisorer, ingeniører og arkitekter driver erhvervmæssig virksomhed i særlige lokaler, der er indrettede i den ejendom eller lejlighed, hvor de pågældende tillige har deres private bolig.

Udvalget er af den opfattelse, at den ovennævnte praksis, hvorefter der ved skatteligningen efter en nøje prøvelse i hvert enkelt tilfælde i en vis udstrækning indrømmes skatteydere, der udfører egentligt videnskabeligt arbejde som deres hovedvirksomhed, fradrag for udgifter til arbejdsværelse m. v., stort set er tilfredsstillende. Når dertil henses dels til vanskeligheden ved at udforme mere eksakte, generelle retningslinjer for skattemæssige fradrag af den heromhandlede karakter, dels til det almindelige ønske om en forenkling af skattelovgivningen, har udvalget ikke ment at burde stille forslag om en særlig lovregel om fradrag for videnskabsmænds udgifter til arbejdsværelse m. v. Udvalget finder imidlertid anledning til at henlede opmærksomheden på den af højesteret den 14. december 1960 afsagte dom (U. f. R. 1961 side 107), hvorved der blev nægtet en gymnasielæktor, der foruden sin hovedstilling samt et hverv som lærer ved officersskolen tillige havde nogen indtægt ved oversættelses- og skribentvirksomhed, fradrag for udgifter til arbejdsværelse. Den nævnte dom kan efter udvalgets opfattelse ikke anses for at have tilsidesat den foran anførte ligningspraksis, og udvalget henstiller til statens ligningsdirektorat at medvirke til, at dommen ikke fører til en indskrænkning af den fradragsret, der hidtil er blevet indrømmet videnskabsmændene, ligesom udvalget henstiller, at der tilvejebringes den størst mulige ensartethed ved afgørelsen af de enkelte sager om fradrag for videnskabsmændenes udgifter til arbejdsværelse.

j 3. *Udgifter til kongres- og studierejser, deltagelse i kursuss og faglige møder, samt repræsentation.*

Ifølge praksis er legater, for hvis tildeling det stilles som betingelse, at de anvendes til rejser i studieøjemed, indkomstskattefri i det omfang, i hvilket de medgår til dækning af de med rejsen og opholdet forbundne merudgifter, såsom befordringsudgifter, merudgifter til logi, kost og forplejning. Legatmodtageren er herefter kun indkomstskattepligtig af et beløb svarende til hans besparelse i det normale forbrug hi emme samt af den del af legatet, der måtte være anvendt til andet formål end til dækning af de ovennævnte med rejsen og opholdet forbundne udgifter eller er i behold ved rejsens afslutning.

Med hensyn til udgifter til kongres- og studierejser samt deltagelse i kursus og faglige møder, som bekostes af videnskabsmændene selv, synes der i den gældende ligningspraksis i de senere år at have været en vis tilbøjelighed til at sondre mellem på den ene side selvstændige erhvervsdrivende og lønmodtagere i slutstillinger og på den anden side lønmodtagere, der endnu ikke er kommet i slutstilling, således at i almindelighed alene videnskabsmænd i den førstnævnte gruppe skulle have mulighed for at opnå fradrag for udgifter til de omhandlede rejser og kurser m. v.

Af nogle af udvalgets medlemmer er det anset for ønskeligt, at der med hjemmel i den gældende bestemmelse i statsskatte-lovens § 6, stk. 1 a, indrømmes videnskabsmænd en mere almindelig fradragsret for udgifter til kongres- og studierejser m. v., der afholdes af den pågældende videnskabsmand selv, for så vidt de omhandlede udgifter afholdes med henblik på at vedligeholde eller å jour føre den pågældendes uddannelse eller de kundskaber, som er en forudsætning for den pågældendes forsvarlige varetagelse af hans erhverv.

Fra anden side i udvalget er det gjort gældende, at udgifter til kongres- og studierejser i et vist omfang må karakteriseres som privatforbrug eller etableringsomkostninger, hvorfor det i praksis må anses for umuligt at udforme mere eksakte retningslinjer for, i hvilke tilfælde fradrag vil kunne indrømmes.

Der er dog i udvalget enighed om, at der i stedse stigende omfang er behov for, at videnskabsmænd etablerer fagmæssige kontakter med udenlandske kolleger for at holde sig i niveau med udviklingen inden for deres fag. Udvalget har foran i kapitel I peget på det ønskelige i en forøgelse af bevillingerne til rejseunderstøttelser. I tilfælde, hvor der ikke kan opnås støtte til finansiering af rejseudgifter m. v., herunder ikke blot i tilfælde, hvor skatteydere med en videnskabelig uddannelse i erhvervsmæssigt øjemed afholder sådanne udgifter, er de pågældende videnskabsmænd henvist til selv at afholde disse udgifter og søge fradrag herfor efter statsskattelovens § 6, stk. 1 a. Udvalget må nære betænkelighed ved den skærpselse med hensyn til ligningen på dette område, som ligningsmyndighederne har praktiseret i de senere år. Udvalget mener, at det vil være rimeligt ved afgørelserne i disse sager at lægge vægt på, om udgiften er afholdt, for at videnskabsmanden kan holde sig a jour inden for sit fag.

Da de skattelignende myndigheder må antages i almindelighed at savne tilstrækkelige forudsætninger for i de enkelte tilfælde at tage stilling til betydningen for vedkommende videnskabsmand af at foretage den pågældende rejse, må udvalget anse det for hensigtsmæssigt, at de pågældende videnskabsmænd i hvert enkelt tilfælde, hvor fradrag begæres, i videst muligt omfang søger at fremskaffe dokumentation, f. eks. i form af en erklæring fra vedkommende universitet, læreanstalt eller anden videnskabelige institution for rejsens formålstjenlighed.

For så vidt angår udgifter, som videnskabsmændene afholder til *repræsentation*, navnlig overfor udenlandske kolleger, gør efter udvalgets opfattelse i alt væsentligt de samme forhold sig gældende som ovenfor anført med hensyn til udgifter til studie- og kongresrejser m. v., idet det dog herved bør bemærkes, at fradragsret for repræsentationsudgifter efter gældende praksis kun er blevet indrømmet ganske undtagelsesvis. Udvalget kan også for så vidt angår de heromhandlede udgifter i det hele henviser til det ovenfor om udgifter til studie- og kongresrejser m. v. anførte.

4. Udgifter til udarbejdelse og mangfoldiggørelse af prisopgaver og andre videnskabelige værker.

Fra og med skatteåret 1958-59 er der i medfør af ligningslovens § 13 hjemmel til i den skattepligtige indkomst at foretage fradrag for udgifter, der er afholdt til udarbejdelse eller trykning af videnskabelige værker, der af en højere læreanstalt antages til at forsvares for doktorgraden.

Der er af Foreningen til Beskyttelse af videnskabeligt Arbejde rejst spørgsmål om en mulig udvidelse af denne fradragsret med henblik på, at der mere i almindelighed skulle kunne foretages fradrag for udgifter til udarbejdelse og mangfoldiggørelse af prisopgaver og andre videnskabelige værker.

Der er i udvalget enighed om, at en sådan udvidet fradragsret dog burde begrænses til alene at omfatte prisopgaver, der er antaget af en højere læreanstalt.

Med hensyn til de prisopgaver, for hvilke der tilkendes universiteternes guldmedaille eller accessit, ydes der tillige en kontant godtgørelse, der for tiden udgør henholdsvis 1 000 kr. og 600 kr. De nævnte godtgørelsesbeløb er indkomstskattepligtige i medfør af bestemmelserne i statsskattelovens § 4, dog at udgifterne ved udarbejdelsen af prisopgaven formentlig må anses for fradragsberettiget inden for godtgørelsesbeløbet.

Under hensyn hertil samt til spørgsmålet meget begrænsede rækkevidde har udvalget ment at måtte afstå fra at foreslå en udvidelse af bestemmelsen i ligningslovens § 13.

li. Særlig indkomstskat.

I medfør af bestemmelserne i afsnit 1 i lovebekendtgørelse nr. 285 af 7. juli 1960 af lov om særlig indkomstskat m. v. svares der af en række i lovebekendtgørelsens § 2 nærmere opregnede indkomstarter en særlig indkomstskat, der i medfør af reglerne i lovebekendtgørelsens afsnit II § 9 beregnes med 30 pct. af det beløb, hvormed indkomsten — afrundet nedad til det nærmeste med 50 delelige kronebeløb — overstiger 1 000 kr. Denne særlige indkomstskat kan ikke fradrages, hverken ved opgørelsen af den skattepligtige almindelige indkomst eller ved opgørelsen af den skattepligtige

særlige indkomst. En skattepligtig, der skal svare særlig indkomstskat, har dog ret til i medfør af bestemmelsen i lovbekendtgørelsens afsnit II § 12 efter begæring at blive fritaget herfor mod, at den skattepligtige særlige indkomst henregnes til den skattepligtige almindelige indkomst med en tredjedel for det pågældende indkomstår og en tredjedel for hvert af de nærmest følgende to indkomstår.

Lovbekendtgørelsens § 17, stk. 1, indeholder følgende bestemmelse:

„Såfremt der i en persons skattepligtige almindelige indkomst indgår en indtægt, der efter den pågældendes sædvanlige indkomstforhold er ekstraordinært stor, og som fremtræder som resultatet af et opfinderarbejde eller et arbejde af litterær, kunstnerisk, videnskabelig eller lignende karakter, skal finansministeren kunne tillade, at en del af indtægten beskattes efter reglerne i afsnit I og II.“

Foreningen til Beskyttelse af videnskabeligt Arbejde har under hensyn til, at den citerede lovbestemmelse må forventes at ville få særlig betydning for videnskabsmændene, fundet, at det ikke bør være overladt til finansministeriets skøn i hvert enkelt tilfælde at bestemme, om og i hvilket omfang bestemmelsen bør finde anvendelse. Værdien af en bestemmelse af denne art vil efter foreningens opfattelse blive væsentlig forringet, såfremt skatteyderen ikke på forhånd ved overtagelsen af et ekstraordinært arbejde nogenlunde kan overse de skattemæssige konsekvenser heraf. Foreningen har derfor fremsat ønske om, enten at lovbestemmelsen må blive ændret således, at der i selve lovbestemmelsen fastsættes mere udførlige regler for dens anvendelse, eller at sådanne regler gives i et cirkulære i tilslutning dertil.

Den nævnte lovbestemmelse tog i det oprindelige lovudkast sigte på en lempeligere beskatning af de såkaldte akkumulerede indtægter, hvorved der i lovudkastet var tænkt på indkomster, som udgør vederlag for en arbejdsindsats, der har strakt sig over mindst to indkomstår. Udgangspunktet for lovbestemmelsen har været, at kunstnere og videnskabsmænd i højere grad end de fleste andre skatteydere kommer ud for betydelige indkomstsvingninger som følge af, at en langvarig arbejdsind-

sats, der måske har strakt sig over flere år, honoreres i enkelte indkomstår. Ved lovbestemmelsens endelige udformning opgav man imidlertid af bevis tekniske hensyn kravet om, at den pågældende arbejdsydelse skal have strakt sig over mindst to år, således at bestemmelsen i den endelige formulering også omfatter ekstraordinært store indtægter, som er vederlag for en mere kortvarig arbejdsindsats.

Efter de for udvalget foreliggende oplysninger har finansministeriet ved administrationen af den pågældende lovbestemmelse lagt vægt på, dels ulempen for den pågældende skatteyder ved en beskatning med almindelig indkomstskat sammenlignet med en beskatning efter reglerne om særlig indkomstskat, dels på, at den heromhandlede bestemmelse efter ministeriets opfattelse ikke bør praktiseres således, at resultatet bliver, at der for kunstnere og videnskabsmænd m. fl. i virkeligheden etableres en beskatning, der set over længere tid bliver lavere end den for andre skatteydere gældende. I det omfang, hvori de ekstraordinære indtægter, som omfattes af bestemmelsen i § 17, stk. 1, ved en beskatning med sædvanlig indkomstskat fuldt ud vil kunne rummes inden for de beløbsrammer, hvor der ydes lempelse for merindkomst ved statsskattens beregning, har finansministeriet ikke ment at kunne tillade ekstraordinære indtægter af den heromhandlede art beskattet efter reglerne i afsnit I i loven om særlig indkomstskat. I et antal tilfælde, hvor reglerne om merindkomstlempelse ikke har kunnet afbøde en alvorlig ulempe ved almindelig indkomstbeskatning, har finansministeriet derimod tilladt en væsentlig del af den ekstraordinære indkomst beskattet efter reglerne om særlig indkomstskat.

Det er endvidere for udvalget oplyst, at den hidtidige praksis, hvorefter der ved ansøgning i hvert enkelt tilfælde til statens ligningsdirektorat og ligningsrådet i et vist omfang er adgang til at opnå tilladelse til skønsmæssig fordeling af akkumulerede indkomster til beskatning i de skatteår, som de pågældende indkomster nærmest vedrører, fortsat er gældende også for så vidt angår akkumulerede indkomster, der omfattes af bestemmelsen i § 17, stk. 1.

Udvalget har ment at måtte tage de således foreliggende oplysninger om de af finans-

ministeriet ved bestemmelsens administration fulgte retningslinjer til efterretning, men har tillagt det betydning, at man i videnskabsmændenes kreds gennem foranstående redegørelse får kendskab til disse retningslinjer.

C. Indkomstansættelse af tilflyttere fra udlandet.

I henhold til bestemmelserne i statskatte-lovens § 9 foretages indkomstansættelsen i almindelighed på grundlag af indtægten i det forud for skatteåret liggende kalenderår.

I ligningslovens § 2, stk. 1-6, er der imidlertid fastsat særlige regler for skatteansættelsen for personer, der tilflytter Danmark fra udlandet.

Om indtrædelsen af skattepligten for personer, der tilflytter fra udlandet, gælder der ifølge nævnte § 2, stk. 1 og 2, følgende regler:

For personer, der tager fast bopæl her i landet, indtræder skattepligten fra den nærmest efter tilflytningen følgende 1. april, 1. juli, 1. oktober eller 1. januar.

Personer, der ikke er fast bosatte her i landet, men som pr. en 1. april, 1. juli, 1. oktober eller 1. januar opholder sig her, og som indenfor de nærmest forudgående 6 måneder med eller uden afbrydelse har opholdt sig her i mindst 3 måneder i alt, medtages fra de angivne tidspunkter ved skatteligningen til statskat på samme måde som personer, der tager fast bopæl her i landet.

Om indkomstansættelsen af tilflyttere fra udlandet er der fastsat særlige regler i nævnte § 2, stk. 3-6, hvis hovedindhold er følgende:

Ved den første ansættelse efter erhvervelse af fast bopæl her i landet eller skattepligtigt ophold som ovenfor anført ansættes tilflytteren foreløbigt af en anslået indkomst på grundlag af sin forventede indkomst i den pågældende skattepligtsperiode, om fornuddent afpasset til et fuldt års indtægt. Ved ansættelsen for det efterfølgende skatteår ansættes den pågældende på tilsvarende måde af sin forventede indkomst i skatteåret, medmindre han inden for det foregående kalenderår har haft skattepligtigt

ophold her i landet i et tidsrum af mindst 6 måneder, i hvilket tilfælde indkomsten i dette tidsrum vil være at lægge til grund for ansættelsen efter tilsvarende afpasning til et fuldt års indtægt som ovenfor anført.

Ved disse ansættelser ydes der et skattefradrag beregnet efter særlige i bestemmelsens stk. 5 fastsatte regler.

I de tilfælde, hvor en anslået fremtidig indtægt foreløbig skal lægges til grund ved ansættelsen, skal der efter skatteårets udløb foretages regulering af ansættelsen på grundlag af de da foreliggende oplysninger om den virkelige indkomst i den pågældende skattepligtsperiode.

Det er anført, at de omtalte bestemmelser vil kunne virke urimeligt i tilfælde, hvor en skatteyder, der har været på studieophold i udlandet og ikke under dette ophold har haft nævneværdige indtægter, flytter tilbage til Danmark. Efter de omtalte regler vil den pågældende tilflytter i de to første skatteår efter tilflytningen blive skatteansat på grundlag af sine indtægter efter hjemkomsten fra udlandet. Er de fremtidige indtægter væsentlig højere end indtægten under studieopholdet i udlandet, vil skatte-tilsvaret i de to første skatteår efter tilflytningen kunne blive betydelig større, end det ville have været, såfremt ansættelserne skulle have været foretaget efter de for herboende personer gældende regler, idet ansættelsen i sidstnævnte fald ville blive foretaget bl. a. på grundlag af den lave indtægt under udlandsopholdet.

Der er derfor under hensyn til den meget kraftige stigning i antallet af studierejser til udlandet, der er indtrådt i de senere år, fremsat ønske om, at der åbnes mulighed for, at skatteydere, der har været på studieophold i udlandet, når skattepligten indtræder efter hjemkomsten, kan ansættes efter samme regler som for her bosatte personer.

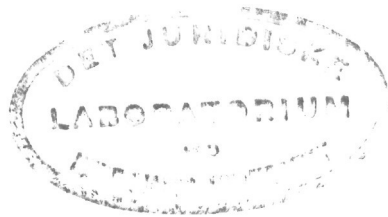
I denne anledning bemærker udvalget, at der på ligningsloven for skatteåret 1959-60 er blevet indsat en bestemmelse i lovens § 2, stk. 7, hvorefter finansministeren skal være berettiget til, når særlige forhold foreligger, at bestemme, at ansættelse for personer, der flytter her til landet, ikke skal foretages efter de særlige regler i paragraffens stykke 3-6, men efter samme regler som for her bosatte personer.

Denne bestemmelse er gentaget i de efterfølgende års ligningslove.

I skattedepartementets cirkulære af 11. december 1958 om ligningsloven for skatteåret 1959-60 er det under omtalen af § 2, stk. 7, bl. a. udtalt, at bestemmelsen kan anvendes i tilfælde, hvor en ansættelse efter tilflytterreglerne vil virke ubillig, f. eks. over for unge, der uden at have bevaret bopæl her i landet, har været på studierejse i udlandet.

Efter det for udvalget oplyste vil bestemmelsen, der administreres af finansministeriet, i almindelighed blive bragt i anvendelse i tilfælde, hvor den pågældende skatteyder inden udrejsen til udlandet ikke har haft nogen væsentlig erhvervsindtægt og ej heller har haft en sådan under udlandsopholdet.

Udvalget må herefter anse det fremsatte ønske for imødekommet.

V. Skattemæssigt fradrag for tilskud til dansk videnskabelig forskning.

Allerede i 1949 har Akademiet for de tekniske Videnskaber og Det teknisk-videnskabelige Forskningsråd henstillet, at der blev tilvejebragt en almindelig adgang for erhvervsvirksomheder til ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst at fradrage bidrag til teknisk forskning.

På linje hermed har Foreningen til Beskyttelse af videnskabeligt Arbejde senere foretaget forskellige henvendelser til regeringen og lovgivningsmagten. Således har foreningen ved en skrivelse af 29. marts 1952 til folketingsudvalget vedrørende lovforslaget om Statens almindelige Videnskabsfond og i en tilsluttende skrivelse af 4. august 1952 til finansministeren samt endelig ved en skrivelse af oktober 1955 til folketingets udvalg vedrørende skattereformen foreslået, at der tilvejebringes lovhjemmel for en fradragsregel for tilskud til dansk videnskabelig forskning. Ifølge det senest foreliggende udkast (se Niels Alkil: „Beskatningen i Danmark“ side 60) er der foreslået en bestemmelse af følgende indhold:

„Ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst til stat og kommune kan fradrages sådanne bidrag, som den skattepligtige i årets løb har betalt som tilskud til dansk videnskab gennem Statens almindelige Videnskabsfond eller anden af Undervisningsministeriet godkendt institution, dog ikke udover et beløb svarende til 15 pct. af den skattepligtige indkomst indbefattet det heromhandlede fradrag for det indkomstår, i hvilket tilskuddet ydes“.

Som begrundelse for at foreslå den omhandlede fradragsregel har foreningen henvist til den afgørende betydning, en sådan regel efter foreningens opfattelse vil have for den videnskabelige forskning her i landet — og dermed også for de enkelte videnskabsmænds økonomiske vilkår. Til støtte for forslaget har foreningen endvidere bl. a. henvist til, at der i en række forskellige landes skattelovgivninger findes fradrags-

regler af tilsvarende indhold som af foreningen foreslået.

Efter de for udvalget foreliggende oplysninger findes der på det heromhandlede område i de nedennævnte *udenlandske skattelovgivninger* følgende fradragsbestemmelser:

Norge. Der kan kræves fradrag for tilskud til institutter, som under medvirkning af staten driver videnskabelig forskning, der kan have betydning for den skattepligtige i hans erhvervsvirksomhed. Når tilskuddet udgør mere end 10 000 kr., kan fradraget ikke overstige 10 pct. af den skattepligtiges indtægt i det år, hvori tilskuddet er ydet.

England. Forretningsdrivende kan fradrage løbende udgifter til videnskabelig forskning indenfor vedkommendes felt, hvad enten forskningen udføres af vedkommende selv eller af andre. Yderligere kan ethvert bidrag (løbende eller éngangsbidrag) til videnskabelig forskning indenfor skatteyderens fag fradrages eller — for éngangsbidrag — afskrives, såfremt bidraget ydes til et universitet, en højere læreanstalt eller et anerkendt videnskabeligt forskningsinstitut.

Vesttyskland. Bidrag, der ydes til anerkendte almennyttige institutioner, er fradragsberettiget med indtil 5 pct., til videnskabelige formål dog med indtil 10 pct., af indkomsten, eller — såfremt der herved kan opnås større fradrag — med indtil 2 promille af en erhvervsdrivende skatteydere omsætning med tillæg af de i det pågældende år udbetalte lønninger m. v.

Frankrig. Gaver og understøttelser ydet af private personer til fordel for arbejder eller institutioner bl. a. af videnskabelig karakter er fradragsberettiget med indtil 50 pct. af indkomsten. Næringsdrivende og selskaber kan fradrage sådanne bidrag til forskningsformål med indtil 3 promille af omsætningen.

U.S.A. Personer kan fradrage bidrag til videnskabelige formål med indtil 20 pct., selskaber med indtil 5 pct., af indkomsten. For selskabernes vedkommende gælder yderligere, at et eventuelt overskydende beløb kan bringes til fradrag i indkomsterne for de følgende 2 år.

Om gældende dansk lovgivning og skatteretlig praksis skal oplyses følgende:

a. I medfør af den almindelige regel om fradrag for driftsudgifter i statskattelovens § 6, stk. 1 a, kan efter gældende praksis bidrag til videnskabelig forskning fradrages, såfremt bidraget har karakteren af en egentlig produktionsomkostning i bidragyderens virksomhed, hvilket igen forudsætter, at den forskningsmæssige opgave, der helt eller delvis finansieres ved de pågældende bidrag, har betydning for produktionen i bidragyderens virksomhed.

b. I gældende ligningspraksis anerkendes endvidere fradragsret for udgifter til egne forskningslaboratorier.

c. Med hjemmel i ligningslovens § 14, stk. 2, hvorefter der ved indkomstopgørelsen kan fratrækkes udgifter til udredelse af løbende ydelser, såsom aftægts- og underholdsydelser, som den skattepligtige har forpligtet sig til at udrede, anerkendes der endvidere i gældende praksis fradragsret for pligtmæssige ydelser, herunder også sådanne ydelser, som den skattepligtige måtte have påtaget sig at yde til institutioner med videnskabeligt formål. Det er dog en forudsætning for fradragsretten, at ydelserne udredes i form af faste årlige bidrag over en længere, ubestemt årrække eller i form af bidrag, hvis størrelse ikke på forhånd er fastsat på anden måde end til en vis andel af giverens indkomst eller overskud; men i disse sidste tilfælde må forpligtelsen dog udstrækkes over mindst 10 år. Denne adgang til fradrag står åben for enhver skatteyder, der påtager sig en forpligtelse af den nævnte art, og fradragsretten er således ikke begrænset til indehavere af erhvervsvirksomheder. Det er følgende ikke nogen betingelse, at der skal være nogen forretningsmæssig forbindelse mellem bidragyderen og den person eller institution, der modtager sådanne bidrag til løsning af forskningsopgaver.

d. Endelig er der ved ligningsloven for skatteåret 1960-61 i medfør af bestem-

melsen i lovens § 8 A indført fradragsret for gaver, som det godtgøres, at den skattepligtige har ydet til foreninger, stiftelser, institutioner m. v., hvis midler anvendes i almenvelgørende eller på anden måde almennyttigt øjemed til fordel for en større kreds af personer. Det er en forudsætning for, at fradrag kan indrømmes efter denne bestemmelse, at gaven til den enkelte forening, stiftelse, institution m. v. i det pågældende indkomstår har andraget mindst 50 kr. Endvidere kan fradrag kun indrømmes for det beløb, hvormed de gaver, som herefter kommer i betragtning, tilsammen overstiger 100 kr. årligt, og fradraget kan ikke udgøre mere end 1 000 kr. Fradragsretten er yderligere betinget af, at finansministeren for det kalenderår, hvori gaven ydes, har godkendt den pågældende institution m. v. som berettiget til at modtage gaver med den virkning, at gavebeløbet kan fradrages ved opgørelsen af giverens skattepligtige indkomst.

I henhold til denne bestemmelse er som berettiget til at modtage gaver med den nævnte skattemæssige virkning bl. a. godkendt: Københavns og Aarhus universiteter, Den polytekniske Lærestanstalt, Akademiet for de tekniske Videnskaber samt Danatom, Selskabet for Atomenergiens industrielle udnyttelse.

Under drøftelserne i udvalget af forslaget om en mere vidtgående adgang til skattemæssigt fradrag for bidrag til støtte af den videnskabelige forskning er anført følgende synspunkter.

Der er i udvalget enighed om, at det må være af afgørende betydning, at den videnskabelige forskning her i landet får de bedst mulige økonomiske vilkår, og at det vil kunne være af stor værdi, at også erhvervslivet bidrager hertil. For mange erhvervsvirksomheder føles det naturligt at yde sådanne bidrag, men der er for udvalget ingen tvivl om, at en regel om ret til at fradrage éngangsbidrag udover de i ligningslovens § 8 A fastsatte grænser vil indebære en betydelig tilskyndelse og dermed føre til en væsentlig forøgelse både af bidragenes antal og af deres størrelse.

Man er i udvalget klar over, at en fradragsret som den omhandlede måtte have visse begrænsninger. I første række burde

man sikre sig, at de beløb, for hvilke der gives fradrag, virkelig kommer den videnskabelige forskning til gode, og man har derfor ment i givet fald foreløbig alene at kunne gå ind for fradragsret for bidrag, der ydes til Statens almindelige Videnskabsfond eller Den teknisk-videnskabelige Forskningsfond.

Endvidere måtte fradragsretten formentlig allerede af fiskale grunde begrænses f. eks. til visse maksimumsbeløb eller til visse procenter af indtægten.

Den største betænkelighed, som en fradragsret som den omhandlede giver anledning til, er efter udvalgets opfattelse konsekvenserne på andre områder. En fradragsret for bidrag til videnskabelig forskning ville sandsynligvis føre til, at der fra mange andre sider, repræsenterende almennyttige eller på anden måde anerkendelsesværdige formål, ville blive rejst krav om en lignende favørstilling, og det ville da blive vanskeligt at motivere, at den videnskabelige forsk-

ning i denne henseende burde have en absolut særstilling.

Overfor denne alvorlige betænkelighed er det i udvalget anført, at en lignende betænkelighed må antages at have gjort sig gældende i de lande, der har indført en fradragsret som den omhandlede, og man kan måske deraf slutte, at betænkeligheden er noget overvurderet.

Det er oplyst overfor udvalget, at hele spørgsmålet om forskningsudgifters skattemæssige behandling for tiden er genstand for undersøgelse indenfor *Organisation for Economic Cooperation and Development* (OECD). Når resultatet af denne undersøgelse foreligger, vil problemerne omkring fradrag for bidrag til videnskabelig forskning antagelig foreligge bedre belyst, end de er i øjeblikket, og det ville være ønskeligt, om dette måtte give anledning til, at spørgsmålet påny tages op til overvejelse i regeringen.

